

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1354

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister voor Rechtsbescherming over de wettelijk verankering van de Code zaakstoedeling (ingezonden 1 december 2020).

Antwoord van Minister **Dekker** (Rechtsbescherming) (ontvangen 18 januari 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 1197.

Vraag 1

Herinnert u zich nog uw eerdere antwoorden op Kamervragen over de Code zaakstoedeling?¹

Antwoord 1

Ja, die herinner ik mij.

Vraag 2 en 3

Waarom heeft u er niet voor gekozen om de zaakstoedeling per wet te regelen?

Kunt u toelichten waarom de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van Mens (EHRM) aangaande *Miracle Europe KFT* tegen Hongarije, van 12 januari 2012, nr. 5774/13 toch niet heeft geleid tot een wettelijke verankering van de zaakstoedeling?

Antwoord 2 en 3

Naar aanleiding van de uitspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) *Miracle Europe KFT* t. Hongarije (12 januari 2012, nr. 5774/13) heb ik onderzocht of deze uitspraak noodzaakt tot nadere wettelijke verankering van de door de Rechtspraak ontwikkelde Code zaakstoedeling, zoals vermeld in mijn antwoord op 20 januari 2020 op uw eerdere vragen hierover.² De EHRM-jurisprudentie vereist een systeem voor zaakstoedeling op basis van objectieve, transparante en controleerbare criteria. Uit de EHRM-jurisprudentie vloeit echter niet de eis voort dat deze uitgangspunten of criteria bij wet in formele zin moeten zijn gecodificeerd. De uitwerking van het systeem voor de toedeling van zaken kan in lagere regelgeving plaatsvinden, met een grondslag bevoegdheid in formele wetgeving, zoals het huidige artikel art. 20 lid 1c wet RO. De lagere regelgeving is in dit geval de op

¹ Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 1413

² Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 1413.

14 februari 2020 gepubliceerde Code zaakstoedeling die de gerechten vervolgens uitwerken in hun bestuursreglementen. Met de publicatie van de Code zaakstoedeling wordt tevens gestand gedaan aan de motie van het lid Van Nispen (Tweede Kamer 2018–2019, 33 861, nr.³ bij het plenaire debat op 1 februari 2018 in verband met de uitbreiding van de mogelijkheden om ten aanzien van voor het leven benoemde rechterlijke ambtenaren disciplinaire maatregelen op te leggen en tevens andere maatregelen te treffen. In deze motie wordt de regering verzocht om in samenspraak met de Raad voor de rechtspraak te zorgen voor meer transparantie bij de toedeling van zaken aan individuele rechters.

Vraag 4

Eisen het EU-recht en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) niet dat alle zaken aselekt worden toebedeeld?

Antwoord 4

Nee, dat is niet het geval. Uit het in vraag drie genoemde EHRM-arrest *Miracle Europe KFT t. Hongarije* vloeit voort dat, wanneer zaken niet aselekt worden toebedeeld, de criteria op basis waarvan zaken dan worden toebedeeld, objectief, transparant en controleerbaar moeten zijn. Uitgangspunt van internationale standaarden, zoals het rapport van de European Commission for Democracy through Law (Venetië Commissie)⁴ en de standaard voor de zaakstoedeling van het Europese Netwerk van Raden voor de rechtspraak⁵ is dat zaken binnen gerechten in beginsel neutraal en willekeurig worden toebedeeld aan rechters. Daarbij kan de deskundigheid en ervaring van rechters een rol spelen. Ook is er ruimte om rekening te houden met de werkbelasting.

Vraag 5

Deelt u de mening dat punt 4 van de Code zaakstoedeling (en de toelichting daarop) ruimte laat aan het gerechtshof om in een onbepaald aantal zaken op grond van vage en subjectieve criteria een zaak aan een rechter toe te delen en dat dit derhalve niet leidt tot een voorafbepaalde, transparante en objectieve zaakstoedeling aan rechters?⁶

Antwoord 5

In punt 4 van de Code zaakstoedeling staat: «De zaken worden in beginsel aselekt aan de rechters toegedeeld. In de zaakstoedelingsregeling wordt bepaald welke categorieën van zaken niet aselekt worden toegedeeld, omdat de toedeling ervan maatwerk vergt.» Vervolgens wordt in de toelichting op punt 4 van de Code beargumenteerd waarom en in welke gevallen het nodig kan zijn dat de teamvoorzitter een zaak op maat toedeelt. Voorbeelden die daarvan worden gegeven zijn (potentieel) geruchtmakende zaken, clusters van zaken en vervolgzaken. Daarmee geeft de Rechtspraak invulling aan de eisen die voortvloeien uit de jurisprudentie van het EHRM en de in het antwoord op vraag 4 genoemde internationale standaarden, die ruimte laten om in bepaalde gevallen af te wijken van een willekeurige toedeling van zaken.

³ Aanhangsel van de handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr.1413

⁴ CDL-AD(2010)004, Report on the Independence of the Judicial System Part I: The Independence of Judges, §§62, 81. Zie ook CDL-AD(2002)026, Opinion on the Draft Law on Judicial Power and Corresponding Constitutional Amendments of Latvia, §70.7.

⁵ <https://www.ency.eu/articles/76>

⁶ Code zaakstoedeling, <https://www.rechtspraak.nl/Voor-advocaten-en-juristen/Reglementen-procedures-en-formulieren/Paginas/Code-zaakstoedeling.aspx>, punt 4:

«Zaken die wel toedeling op maat vergen, worden door de (door het gerechtshof geman-dateerde) teamvoorzitter handmatig aan de rechter toegedeeld.

Een definitie van zaken die toedeling op maat vergen, kan niet worden gegeven, omdat de desbetreffende zaken zeer verschillend van aard en inhoud kunnen zijn, maar in algemene zin gaat het bij deze categorieën van zaken om: (potentieel) geruchtmakende zaken, megazaken of zaken van bovengemiddelde zwaarte, rechtsgebied overstijgende zaken, clusters van zaken en vervolgzaken.»

Vraag 6 en 7

Bent u bereid om de zaaktoedeling alsnog wettelijk te verankeren met een aselechte toedeling? Zo nee, waarom niet?

Indien het antwoord op vraag 6 nee is, bent u dan wel bereid om minimaal het uitgangspunt van aselechte toedeling van alle zaken in de wet vast te leggen?

Antwoord 6 en 7

Een nadere wettelijke verankering acht ik niet noodzakelijk, zoals ik heb toegelicht in het antwoord op de vragen 2 en 3.

Vraag 8

Deelt u de mening dat een transparante, objectieve wijze van zaaktoedeling extra van belang is nu rechters geen invloed hebben op de keuze van de gerechtsbesturen en er door de Raad van State recentelijk een gebrek aan voldoende vertrouwen is geconstateerd tussen de besturen en de werkvloer?⁷

Antwoord 8

De aanwezigheid van een systeem van zaaktoedeling dat voldoet aan de internationale eisen is onder alle omstandigheden van groot belang in een democratische rechtsstaat.

---

⁷ Raad van State, Voorlichting over bestuursbenoemingen in de rechtspraak, september 2020, <https://www.raadvanstate.nl/@120242/w16-20-0045-ii/>